

Αποδόμηση της κυβερνητικής προπαγάνδας σημείο προς σημείο

Γράφει ο **Σταύρος Λυγερός**.

Μετά την οριστικοποίηση της συμφωνίας για το Μακεδονικό, η κυβέρνηση Τσίπρα έδωσε στη δημοσιότητα non paper, στο οποίο παραθέτει 16 ισχυρισμούς για το πως η συμφωνία εξυπηρετεί τα εθνικά συμφέροντα. Αντί για γενικόλογες κριτικές, τους παραθέτω έναν προς έναν (αριθμημένους και με πλάγια γράμματα), προσθέτοντας κάτω από τον καθένα τον δικό μου σχολιασμό. Ουσιαστικά, πρόκειται για μία αποδόμηση της κυβερνητικής προπαγάνδας, η οποία επιχειρεί με μισές αλήθειες και αποσιωπήσεις να εξωραΐσει τη συμφωνία που θα υπογράψει τις επόμενες ημέρες στις Πρέσπες.

Οι κυβερνητικοί ισχυρισμοί και τα δικά μου σχόλια έχουν ως εξής:

1. *Η συμφωνία ανταποκρίνεται απόλυτα στην εθνική γραμμή για σύνθετη ονομασία με γεωγραφικό προσδιορισμό για χρήση erga omnes, που διατηρεί η χώρα εδώ και 20 χρόνια.*

Εθνική γραμμή υπήρξε στις αρχές της δεκαετίας του 1990, όταν στη σύσκεψη των πολιτικών αρχηγών υπό τον τότε Πρόεδρο Δημοκρατίας Κωνσταντίνο Καραμανλή αποφασίσθηκε η γραμμή

«ούτε Μακεδονία ούτε παράγωγα». Στη συνέχεια, η απόφαση αυτή παραβιάσθηκε στην πράξη από τις θέσεις που υιοθέτησε η Ελλάδα στις διαπραγματεύσεις με την ΠΓΔΜ. Μπορούμε πάλι να μιλήσουμε για εθνική γραμμή, χωρίς αυτή να προσλάβει ποτέ θεσμικό χαρακτήρα, το 2008, όταν η Ελλάδα δεν επέτρεψε την ένταξη της ΠΓΔΜ στο ΝΑΤΟ. Τότε ουσιαστικά υιοθετήθηκε η θέση «σύνθετη ονομασία με γεωγραφικό προσδιορισμό», χωρίς, όμως, να ξεκαθαρίζεται σαφώς εάν θα είναι και για εσωτερική χρήση. Ο όρος *erga omnes* είχε χρησιμοποιηθεί, αλλά συχνά με πονηρό τρόπο: για όλες τις διεθνείς χρήσεις! Αναφορικά με την ταυτότητα, χωρίς να έχει γίνει ειδική συζήτηση, υπήρχε σαφής αντίθεση στο να ονομάζονται «Μακεδόνες» και η γλώσσα τους «μακεδονική». Συμπερασματικά, με την τωρινή συμφωνία ο όρος για *erga omnes* εκπληρώνεται. Παραβιάζεται, όμως, η εθνική γραμμή με την αποδοχή του ονόματος «Μακεδόνες» και «μακεδονική» γλώσσα.

2. Η αποδοχή της χρήσης *erga omnes* αποτελεί μεγάλη διπλωματική επιτυχία για την Ελλάδα, δεδομένου ότι στο παρελθόν αυτό δεν είχε γίνει αποδεκτό ούτε ως βάση συζήτησης. Αυτό σημαίνει ότι οι γείτονές μας όχι μόνο θα χρησιμοποιούν το συμφωνηθέν όνομα στις διεθνείς τους σχέσεις, στους διεθνείς οργανισμούς, στα διεθνή *fora* και στα διεθνή έγγραφα, αλλά και στο εσωτερικό της χώρας.

Αναμφισβήτητο το *erga omnes* αποτελεί ένα θετικό στοιχείο που δεν υπήρχε στις διαπραγματεύσεις Αθήνας-Σκοπίων πριν το 2008. Το κέρδος αυτό, ωστόσο, δεν προέκυψε από τη διπλωματική ικανότητα των Τσίπρα και Κοτζιά. Προέκυψε, επειδή η ένταξη της ΠΓΔΜ στο ΝΑΤΟ και στην ΕΕ προϋποθέτει συμφωνία με την Ελλάδα. Η κυβέρνηση Ζάεφ δεν είχε το περιθώριο να αγνοήσει τις δυτικές πιέσεις. Είναι ακριβώς γι' αυτό που το *erga omnes* μπορούσε να κερδηθεί, χωρίς να αποδεχθούμε τα ονόματα «Μακεδόνες» και «μακεδονική» γλώσσα. Εκτός αυτού υπάρχει και ένα ζήτημα με την εφαρμογή του *erga omnes*. Η συμφωνία προβλέπει πως η αλλαγή των εγγράφων συνδέεται με την πρόοδο των ενταξιακών διαπραγματεύσεων, η οποία, όμως, δεν εξαρτάται από την Ελλάδα. Δηλαδή, εάν για διάφορους λόγους οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις δεν προχωρήσουν, η Βόρεια Μακεδονία θα έχει ενταχθεί στο ΝΑΤΟ, αλλά η αλλαγή των εγγράφων δεν θα ολοκληρωθεί.

3. Το όνομα «Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας», που θα αναγνωρίζεται στη χώρα μας ως «*Severna Makedonija*» βάζει τέλος στον αλυτρωτισμό που ενείχε η ονομασία «Δημοκρατία της Μακεδονίας», το οποίο αποτελούσε τη συνταγματική ονομασία της γείτονος και με το οποίο είχε ήδη αναγνωριστεί από περισσότερα από 140 κράτη σε διμερές επίπεδο, μεταξύ των οποίων τις ΗΠΑ, τη Ρωσία και την Κίνα.

Ο αλυτρωτισμός θα ακυρωνόταν εάν ταυτοχρόνως με το κρατικό όνομα Βόρεια Μακεδονία για όλες τις χρήσεις, η συμφωνία προέβλεπε ότι οι πολίτες του γειτονικού κράτους θα ονομάζονταν Βορειομακεδόνες και η γλώσσα της πλειονοτικής εθνότητας σλαβομακεδονική. Όταν η Ελλάδα αποδέχεται το όνομα «Μακεδόνες» και «μακεδονική» αντί να ακυρώνει επικυρώνει τον αλυτρωτισμό. Η «μακεδονική» ταυτότητα είναι το όχημα του αλυτρωτισμού, εξίσου αν όχι περισσότερο από την κρατική ονομασία. Είναι αληθές ότι 140 κράτη είχαν αναγνωρίσει την ΠΓΔΜ σαν «Μακεδονία». Το κρίσιμο και αποφασιστικής σημασίας, όμως, ήταν πως θα την αναγνωρίσει η Ελλάδα. Εάν δεν ίσχυε αυτό, τα Σκόπια δεν θα διαπραγματεύονταν με την Αθήνα και ούτε θα άλλαζαν το κρατικό όνομα.

Το ιδεολόγημα του Μακεδονισμού

4. Η κυβέρνηση ωστόσο πέτυχε όχι μόνο την αποδοχή του *erga omnes* αλλά και την υποχρέωση της γείτονος να προχωρήσει άμεσα σε συνταγματική αναθεώρηση.

Erga omnes σημαίνει αλλαγή της συνταγματικής ονομασίας, η οποία γίνεται μόνο με συνταγματική

αναθεώρηση. Στο πλαίσιο της αναθεώρησης θα απαλειφθούν και κάποιες αλυτρωτικές αναφορές. Θετικό μεν, μικρής σημασίας δε, επειδή με την αναγνώριση της ψευδεπίγραφης «μακεδονικής» ταυτότητας επικυρώνεται ο Μακεδονισμός. Ο Μακεδονισμός είναι το εθνικό ιδεολόγημα των Σλαβομακεδόνων, η φαντασίωση της «διαμελισμένης μακεδονικής πατρίδας». Σύμφωνα με αυτό το ιδεολόγημα η Μακεδονία του Αιγαίου είναι υπό ελληνική κατοχή και η Μακεδονία του Πιρίν υπό βουλγαρική. Το τρίτο τμήμα της «μακεδονικής πατρίδας», η Μακεδονία του Βαρδάρη κατάφερε να απελευθερωθεί και να γίνει ανεξάρτητο κράτος. Να γιατί ο Μακεδονισμός είναι ο πυρήνας του αλυτρωτισμού.

5. Η συνταγματική αναθεώρηση αποτελεί τεράστια νίκη της Ελλάδας, δεδομένου ότι δεν περιλαμβανόταν στην εθνική γραμμή, όπως αυτή διαμορφώθηκε τα τελευταία 20 χρόνια και ακολουθήθηκε από όλες τις μετέπειτα κυβερνήσεις ΠΑΣΟΚ και ΝΔ, αλλά αποτέλεσε κόκκινη γραμμή της σημερινής κυβέρνησης, αλλά και ότι ουδέποτε στο παρελθόν έχει συμφωνήσει χώρα σε αλλαγή του Συντάγματός της βάσει διεθνούς συμφωνίας.

Είναι ανακριβές ότι ουδέποτε στο παρελθόν έχει συμφωνήσει χώρα σε αλλαγή του Συντάγματός της βάσει διεθνούς συμφωνίας. Υπενθυμίζω ότι με την Ενδιάμεση Συμφωνία του 1995, η ΠΓΔΜ υποχρεώθηκε να αλλάξει το Σύνταγμά της και να απαλείψει αλυτρωτικές αναφορές. Αναφορικά με την εθνική γραμμή προανέφερα ότι ποτέ δεν διατυπώθηκε αναλυτικά. Erga omnes, όμως, όπως προανέφερα, προϋποθέτει αλλαγή συνταγματικής ονομασίας, δηλαδή αναθεώρηση του Συντάγματος.

6. Η συμφωνία προβλέπει πως η Ελλάδα θα προχωρήσει σε κύρωση μόνο αφού ολοκληρωθεί η συνταγματική αναθεώρηση στη γειτονική χώρα. Η μεν πρόσκληση στο ΝΑΤΟ και το άνοιγμα κεφαλαίων της ΕΕ θα πραγματοποιηθούν με την κύρωση από το Κοινοβούλιο της ΠΓΔΜ της σύμβασης, η ένταξή της και στους δυο οργανισμούς θα γίνει όμως μετά τη συνταγματική αναθεώρηση, καθώς στην πρόσκληση θα προβλέπεται ρητά πως είναι άκυρη εάν δεν πληρωθεί ο όρος της αναθεώρησης.

Θα ήταν ανόητο εκ μέρους της ελληνικής πλευράς εάν δεν το προέβλεπε. Εάν η Ελλάδα συμφωνούσε να ενταχθεί η ΠΓΔΜ στο ΝΑΤΟ με την ψήφιση της συμφωνίας από το Κοινοβούλιο των Σκοπίων, θα υπήρχε ο εξής κίνδυνος: το δημοψήφισμα να είναι αρνητικό, η συμφωνία να ακυρωθεί, αλλά η ΠΓΔΜ να έχει ήδη ενταχθεί στη Συμμαχία.

7. Με τη συμφωνία αυτή παίρνουμε πίσω την ιστορία μας, τα σύμβολα και την παράδοσή μας αφού στη συμφωνία η γειτονική χώρα αποδέχεται ρητά το διαχωρισμό μεταξύ των Ελλήνων Μακεδόνων, του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού τους, τη γλώσσα τους και την περιοχή στην οποία διαβιούν από τη μία, και του λαού της εν λόγω χώρας με τη δική του ιστορία, γλωσσικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά από την άλλη.

Ο ρητός διαχωρισμός είναι αναμφισβήτητα θετικός και ακυρώνει την άκρως ενοχλητική προσπάθεια, ειδικά επί κυβέρνησης Γκρουέφσκι, για σφετερισμό της αρχαίας μακεδονικής κληρονομιάς. Από την άλλη πλευρά, όταν τους χαρίζεις το όνομα «Μακεδόνες» και «μακεδονική» γλώσσα, τους επιτρέπεις να ψαρεύουν στα θολά νερά. Οι απλοί άνθρωποι στις τρίτες χώρες, που δεν διαθέτουν ιδιαίτερη ιστορική παιδεία πιθανότατα θα θεωρήσουν τους σύγχρονους «Μακεδόνες» απόγονους των αρχαίων. Για να είμαστε δίκαιοι αυτό το πρόβλημα υπάρχει και όλα αυτά τα χρόνια που το γειτονικό κράτος είχε διεθνώς γίνει γνωστό σαν «Μακεδονία». Εκτός αυτών, πέρα από τον σφετερισμό της αρχαίας μακεδονικής κληρονομιάς, υπάρχει και η σύγχρονη γεωπολιτική πτυχή, η ουσία της οποίας είναι η ακύρωση του ιδεολογήματος περί Μακεδονισμού.

Η κερκόπορτα της ιθαγένειας

8. Το όνομα θα εγγραφεί στο σύνταγμα της πΓΔΜ με την απαραίτητη αναθεώρηση. Παράλληλα, οι πάνω από 140 χώρες που αναγνωρίζουν σήμερα την εν λόγω χώρα με τον όρο Μακεδονία, θα την αναγνωρίζουν εφεξής ως Βόρεια Μακεδονία.

Αυτό είναι το μόνο σημαντικό κέρδος.

9. Το όνομα διαχωρίζει απόλυτα την εν λόγω χώρα από την ελληνική Μακεδονία και τις τρεις περιφέρειές της (Ανατολική, Κεντρική, Δυτική).

Από τη στιγμή που αποδέχεται πως οι κάτοικοι της Βόρειας Μακεδονίας είναι «Μακεδόνες» και όχι Βορειομακεδόνες, η ονομασία Βόρεια Μακεδονία δεν διαχωρίζει τη γειτονική χώρα από την ελληνική Μακεδονία.

10. Το τέλος του αλυτρωτισμού επιβεβαιώνεται με τον πλέον επίσημο τρόπο καθώς παρέχονται εγγυήσεις με τον πλέον ρητό και κατηγορηματικό τρόπο ως προς την εξάλειψη, πρόληψη και καταστολή πάσης φύσεως αλυτρωτικής ρητορικής και ενεργειών είτε προέρχονται από δημόσιους είτε από ιδιωτικούς φορείς.

Θετικά τα όποια μέτρα, αλλά επαναλαμβάνουμε ότι το βασικό όχημα του αλυτρωτισμού είναι ο Μακεδονισμός. Από τη στιγμή που η ελληνική κυβέρνηση αποδέχεται να τους αποκαλεί «Μακεδόνες» και τη γλώσσα τους «μακεδονική» δεν μπορούμε να μιλάμε για τέλος του αλυτρωτισμού. Το ακριβώς αντίθετο.

11. Εξασφαλίσθηκε η απαλοιφή όλων των αλυτρωτικών αναφορών από το Σύνταγμα της γείτονος. Για παράδειγμα, α) αντικαθιστούν το άρθρο για τη στήριξη της ομογένειάς τους, με πιστή αντιγραφή του αντίστοιχου κεφαλαίου στο Ελληνικό Σύνταγμα. Στο πλαίσιο αυτό αφαιρούνται οι αναφορές σε προστασία «μακεδονικών μειονοτήτων» σε γειτονικές χώρες β) αντικαθίσταται το άρθρο για την προστασία των συνόρων απαλείφοντας οποιεσδήποτε προβληματικές αναφορές, γ) αφαιρούνται οποιεσδήποτε ακόμα και έμμεσες ιστορικές αναφορές σε αλυτρωτικές βλέψεις στο προοίμιο του Συντάγματος.

Θετικά όλα αυτά, αλλά επαναλαμβάνουμε ότι αποδεχόμαστε τον Μακεδονισμό, δηλαδή τον πυρήνα του αλυτρωτισμού.

12. Η συμφωνία προβλέπει πως η ιθαγένεια/υπηκοότητα στην Βόρεια Μακεδονία θα είναι *Macedonian / citizen of the Republic of North Macedonia*. Ο ανωτέρω ενιαίος όρος αντικαθιστά το σκέτο «Macedonian» που αναγράφεται σήμερα στα ταξιδιωτικά έγγραφα, άρα αποτελεί σαφή βελτίωση. Η Ελλάδα θα αναγνωρίζει την ιθαγένεια/υπηκοότητα ως «πολίτες της Severna Makedonja».

Το όνομα της ιθαγένειας/υπηκοότητας σε όλα τα κράτη είναι πάντα παράγωγο της κρατικής ονομασίας. Ο πολίτης της Νότιας Αφρικής είναι Νοτιοαφρικανός. Ο πολίτης του Βελγίου, ανεξαρτήτως εάν εθνικά είναι Βαλόνης ή Φλαμανδός, είναι Βέλγος όσον αφορά την ιθαγένεια. Οι πολίτες της Βόρειας Μακεδονίας, ανεξαρτήτως εάν εθνικά είναι Σλαβομακεδόνες ή Αλβανοί, έπρεπε να είναι Βορειομακεδόνες όσον αφορά την ιθαγένεια. Οι Ζάεφ και Ντιμιτρόφ επέμειναν να διατηρήσουν το όνομα «Μακεδόνες», επειδή ακριβώς θέλουν να κρατήσουν ζωντανό το εθνικό ιδεολόγημά τους, τον Μακεδονισμό. Γιατί οι Τσίπρας και Κοτζιάς παραβίασαν τον διεθνή κανόνα και αντί το όνομα Βορειομακεδόνες αποδέχθηκαν τον όρο «Μακεδόνας / πολίτης της Βόρειας Μακεδονίας», που βεβαίως στην πράξη θα γίνει «Μακεδόνας»; Με άλλα λόγια, γιατί, ενώ ισχυρίζονται ότι απαλείφουν τον αλυτρωτισμό, επικύρωσαν τον πυρήνα του; Τα θέματα αυτά δεν είναι ανατολίτικο παζάρι, όπου ισχύει δώσε μου αυτό για να σου δώσω το άλλο. Τα ονόματα όφειλαν να αντιστοιχούν επακριβώς στις έννοιες. Αυτά τα στοιχειώδη και εθνικά κρίσιμα, όμως,

αποδείχθηκε πως –στην καλύτερη περίπτωση– ήταν ψιλά γράμματα και για τον πρωθυπουργό και για τον υπουργό Εξωτερικών.

Τοξικός συνδυασμός

13. Σημειώνεται ότι είναι διαφορετικός ο όρος «ιθαγένεια/υπηκοότητα» (nationality) από τον όρο εθνότητα (ethnicity). Συνεπώς, η συμφωνία δεν αναγνωρίζει εθνότητα/έθνος, αλλά το δικαίωμα αυτοπροσδιορισμού των πολιτών της γείτονος. Με το άρθρο 7 της συμφωνίας κατοχυρώνεται ότι οι πολίτες μας έχουν τη δυνατότητα να συνεχίσουν να προσδιορίζουν τους γείτονές μας με όποιο όρο χρησιμοποιούν.

Οι Σλαβομακεδόνες πονηρά μπερδεύουν την εθνότητα με την ιθαγένεια. Όπως προαναφέραμε, αφού το κράτος ονομάζεται Βόρεια Μακεδονία, ο πολίτης του θα έπρεπε να ονομάζεται Βορειομακεδόνας. Επειδή αυτοί επιζητούν αναγνώριση από την Ελλάδα «μακεδονικής» εθνότητας, το επιτυγχάνουν αφενός μέσω της γλώσσας («μακεδονική»), αφετέρου μέσω της ιθαγένειας. Γιατί στα διαβατήρια αναγράφεται η ιθαγένεια, όχι η εθνότητα. Τώρα, διεθνώς θα βλέπουν κράτος Βόρεια Μακεδονία και πολίτες «Μακεδόνες». Πρόκειται για τοξικό συνδυασμό, ο οποίος μετατρέπει σε παγίδα και τη σύνθετη κρατική ονομασία. Λόγω του Βιετνάμ (παλαιότερα) και της Κορέας, σημειολογικά το όνομα Βόρεια Μακεδονία παραπέμπει σε διαμελισμένο έθνος. Γι' αυτό και ενώ γεωγραφικά το όνομα Βόρεια Μακεδονία αντανάκλα την πραγματικότητα έπρεπε να το αποφύγει η ελληνική πλευρά. Το όνομα Άνω Μακεδονία γεωγραφικά περιγράφει το ίδιο, αλλά χωρίς την αρνητική σημειολογία. Έτσι όπως τα έκανε ο Κοτζιάς, ο συνειρμός που θα κάνουν τρίτοι είναι ότι υπάρχει και μία Νότια Μακεδονία με Μακεδόνες, δηλαδή εμμέσως πλην σαφώς επικυρώνεται το ιδεολόγημα της «διαμελισμένης μακεδονικής πατρίδας».

14. Οι γείτονές μας ήδη έχουν αλλάξει το όνομα του αεροδρομίου τους, του αυτοκινητοδρόμου τους και του σταδίου τους. Θα υπάρξει είτε ανταλλαγή αγαλμάτων με τον Δήμο της Θεσσαλονίκης, ή σε περίπτωση που η ανταλλαγή δεν γίνει, η συμφωνία προβλέπει πως η γειτονική χώρα θα τοποθετήσει πλακέτες σε αγάλματα και μνημεία ώστε να καθίσταται σαφές ότι αποτελούν σύμβολα του ελληνικού πολιτισμού (π.χ ο Ιππέας στην πλατεία των Σκοπίων θα έχει επιγραφή πως αναφέρεται στην ελληνιστική περίοδο και θα σημειώνεται ότι συμβολίζει τη φιλία Ελλάδας–πΓΔΜ).

Αναμφισβήτητα θετικά μέτρα.

15. Παρά το γεγονός ότι η γλώσσα «Macedonian language» είχε αναγνωριστεί από την Ελλάδα στο πλαίσιο του ΟΗΕ ήδη από το 1977, στη συμφωνία εμπεριέχεται η πρόσθετη σαφής διατύπωση ότι ανήκει στην οικογένεια των Νότιων Σλαβικών γλωσσών, καθώς και η ρητή καταγραφή ότι η γλώσσα αυτή διαχωρίζεται από τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό και την ελληνική-μακεδονική γλωσσική κληρονομιά.

Ένα μικρό θετικό σε ένα πολύ μεγάλο αρνητικό. Αφού παραπάνω η κυβέρνηση λέει πως δεν αναγνωρίζει «μακεδονικό» έθνος γιατί αναγνωρίζει «μακεδονική» γλώσσα, όταν το ένα προσδιορίζει το άλλο; Κι αφού τα Σκόπια αναγνωρίζουν ότι η γλώσσα τους είναι σλαβική, γιατί δεν δέχθηκαν να την ονομάσουν σλαβομακεδονική; Έστω Makedonski αμετάφραστο. Το επιχείρημα-πρόσχημα του Κοτζιά ότι το 1977 δημιουργήθηκε τετελεσμένο είναι αβάσιμο. Τότε οι εθνικές επιτροπές των κρατών-μελών του ΟΗΕ δήλωσαν απλώς τις επίσημες γλώσσες. Δεν υπήρχε δυνατότητα άσκησης βέτο εκ μέρους της ελληνικής αντιπροσωπείας. Θα μπορούσε να γίνει μία πολιτικού χαρακτήρα δήλωση, η οποία δυστυχώς δεν έγινε. Εκείνο το περιστατικό, ωστόσο, δεν εμπόδιζε στη διαπραγμάτευση να συμφωνηθεί κάτι διαφορετικό. Απλώς, ο Κοτζιάς οχυρώθηκε πίσω από εκείνο το περιστατικό για να δικαιολογήσει την υποχώρησή του όχι μόνο από τα εθνικά συμφέροντα, αλλά και από την πραγματικότητα. Η γεωγραφική Μακεδονία στους νεότερους

χρόνους είναι πολυεθνική, δεν είναι πατρίδα ενός έθνους. Γι' αυτό δεν μπορεί καμία εθνότητα να ονομαστεί μακεδονική και κατ' επέκτασιν η γλώσσα της μακεδονική. Το Μέρος δεν μπορεί να οικειοποιηθεί το Όλον.

16. Όλοι οι επιθετικοί προσδιορισμοί κρατικών και ευρύτερα δημοσίων, οργάνων καθώς και ομογενειακών/πολιτιστικών οργανώσεων που χρηματοδοτούνται από το κράτος θα καθορίζονται με τον όρο «της Βόρειας Μακεδονίας» με ταυτόχρονη κατάργηση του προσδιορισμού «της Μακεδονίας».

Θετικό, αλλά συγκριτικά ασήμαντο.

13-06-2018

Πηγή: SLpress.GR